

Kõigi maade töölisel, õhinege!

Meil on kaotada ainult ahellad, võita aga — terve maailm!

Rõhutute Hääl

Tallinna Ametlihisuste Kesknõukogu Häälekanaja.

Tellimise hind:
20 marka kuus
Üksik nr. 5 m.

Ilmub igal neljapäeval.

Toimet. ja talit.
Tööliste majas,
S. Karja tän. 18.

Nr. 4.

9. detsembril 1920.

Nr. 4.

Sisufoord: Riigikogu valimised ja klassijõudude vahakorrad. — Maatööline, maareform ning fondisõltub töötaja ja palga normid — Nõukogude Venemaa ja rahvusvaheline revolutsioon — Piibid valgest terrorist Ungaris. — Koduõde Jirimaal. — Vabapüüdus Saksimaal. — Nänt enesejüüdistuse att. — Demokraatlik tööd ja õigustit riit. — Riigikogu valimiste kihutustöö vabanduse tägistamine. Tööliste elu: Noorte keskel. — Opmanid ja orjad. — Südamlik tünn. — Teadaanded.

Riigikogu valimised ja klassijõudude vahakorrad.

Mõisnik on võitnud!

Nüüd on ka mõisnik täieliku võidu saanud, nii kui vabrikant ja pangaherra täieliku võidu said, kui punased Tallinna oli taganema löödi. Ainult jellest waatekohalt saavad mõistetavaks riigikogu valimiste tagajärjed.

Kuna riigikogu valimistest osavõtmute arv umbes seejama on, mis ajutawa kogu valimistelgi, siis ei ole waja teerulisi arvulisi väljearvamisi teha, waid võib otsekohe waatlemisele ajuda, kuidas seejama kodanikkude hulk nüüd jagunes riiklike leeride wahel.

See samm, mis kodanlus paremale poole astunud, on pikem sellest, mis proletariaat pahemale poole teinud on. Rahwaerakond, maaltitlased, taewaltitlased, Saksa parunid said ajutawa kogu valimistel 156.000 häält wõi 34,3% üldisest häälte armust. Riigikogu walimistel aga on needjamad erakonnad (ühes „majanduse“ rühmaga) ligi kahe sada tuhat (198.000) häält saanud wõi 44,1%. Nelikümmeendneli saadikut (ja weel 1 Wene walgekaartlane) lähewad riigikogusse, et maaseadust awalikul t maha matta ja parunitele kasu maksta maa eest, mis neilt begelikult ära wõetud. Kuid igajugune reaktsoon ei ole neil walimistel mitte ainult selle kumne profendit wõrd kõwemana registreeritud, mis see mustade rontade pesa-

fond nüüd häält rohkem sai. Töberakond on enam kui 10% paremale poole nihkunud juurkondanluse sabas. See tähendab oma kogusummas eestkätt just mõisnikkude wõitu. Sest peale maaseaduse ei olnud suuremaid tiiliastju juur- ja wäikekodanluse wahel. Nüüd leiab töberakond warsti uue „riiklike seisukoha“, mis kurikuulsal maauuendusel pinna jalge alt ära wõtab.

Sotsid said mullu 152.000 häält, ise seiswad (s.r.-id) 26½ tuhat, kokku — 178½ tuhat. Nüüd on ametlihiisused saanud umbes 25.000 häält (täpipealsed andmed puuduvad), ise seiswad umbes 45.000 ja sotsid 75.000, kokku ligi 149.000. Kus on jäänud ligi 30.000 häält? Töberakond neid ei neelanud, sest see kõmupartei on 20.000 häält kaotanud, kugi „Waba Maa“ töberakonna wõidust patsundab. Meie osawõtmise walimistest ja ise seiswate elawam kui mullu walimiskihutus wõis ainult uute proletaarliste waljatekstiide mobiliseerimisele laasa aidata, aga mitte neis boikotiistlik meeleolu sigitada. Just Tallinna walimised on selle wätte ümberlõkkamata tõendus. Samal ajal on parempoolne tiib ligi 45 tuhat häält juurde wõitnud. Umbes kolmandiku sellest armust wõis ta töberakonnalt üle meelitada, wawast nimetamisemäärilise hulga sotsidest. Att on selge, et kodanline reaktsoon on umbes kolmekümme tuhat uut waljat mobiliseerinud, samal ajal, kui umbes sama-

Jugune arv proletaarliisi ja poolproletaarliisi walijaid walmistest peitunud ära jäid. See on sotside poliitilise partii rotii otsekohene tagajärg. Sotid on kodanusele tee tajandanud kuni lünapõhase jõudude wahetorran. Nüüd saab kodanlus omal ajal ilma sotiaal-demokraatlike karguta edasi.

Ütiskasjad kinnitawad seda, mis eelpool öeldud. Kolmikerafonda, mis asutawas kogus walitses, ei ole enam! Sotid ja rahmaerafond on puruks löödud. Töberafond on ühe sinise filmaga pääsenud. Taewaliidu kogubus on — selle wastu — kahetordseks paisunud. Maaliit aga ligi wilefordseteks! Ka Saksa parunid ei ole neist klassiwendadest maha jäänud, waid on kurnajate riigi hümides mõnegi higitilga wakanud, walijaid mobiiliseerides. Alljärgnema tabeli esimene weerg näitab, kui palju hääli iga teegi erafond mullu asutawa kogu walmistel igast tühandest häälest, ja teine weerg, kui palju tänawu riigikogu walmistel:

Iseseiswab sotiaalidid	56	108
Sotiaalidemokraadid	334	165
Töberafond	250	211
Rahmaerafond	204	102
Taewaliitlased	45	80
Maaliitlased	45	205
Saksa parunid	27	40

Kuigi sotside partii ühikamine otse jalustrabaw on, ei tohi meie siiski hülida: see partii on surnud! — nagu sotid mullu maaliidu kohta ütlesid: see partii on surnud! Surnawa hooi on sotid Tallinnas saanud, aga mitte wähe wõitlust ei lähe see maksma, et töölisteklassi terwel maal selle kollase taudi käest päästa. Sotiaaldemokraatlike partiid on tänawu Euroopas igalpool lüüa saanud, aga nii rääkida, otse katastroofilist lüüasaamist ei ole ühelgi kollase Internatsionaali partii ette näidata mittel Wanade demokraatlike wäärtuste ümberhindamine on töbrahwa hülkades juure ulatusega. Kui sotid mitte terwel maal nii kofku ei warisenud, nagu Tallinnas, siis wõlgnewad nad selle eest tänu oma kaaswõitlejate — kodanusele. Sõjaseadus, kodanik Puri ja sõjawäljakostud hoidsid sotside partiid lõpuli kofkuwarisemise eest neil walmistel. Kas oli mell ja iseseiswatele — rääkimata wabadustest — neid kihutusid wõimalusi, mis sotidel ja kodanusel, kes ei t kolmanda Internatsionaali poolehoidjate wastu waen-

ile panid. Kolm ameerikl "Nõhutute Hääl" kogu kodanlike ajalehede ja üleskutsete uputuse wastul Koodi-Jaan üksi pidas rõõsem kõneid, kui kõik ametiühijuste kõnemehed kofku, kes otse wabliksit tööpingsi juurest tulnud. Kui aga sotid siiski pooled oma walijatest kaotasid, siis tähendab see, et sotside nurjatus kiwõlki on kipunema pannud!

Tallinna walmiste tagajärg näitab, et ainult suukorm ja tääl töbrahwa laulu hülki weel kodanusele sõnakunimises hoiawad. Tallinna töölistes matid maha selle mele waenlaste jutu, kui lõhuts meie töölisteklassi. Meie kogusime Tallinnas terve töölisteklassi oma wõitlusellu alla. Asutawa kogu walmistel said sotid 13.984 hääli, iseseiswab — 4833, nüüd aga 2755 ja 2341, kuna mele — 14.232 hääli saime. Ja — nagu meie eelpool nägime — samal ajal, kui töberafonnast pahemale poole hääletajaid tänawu umbes 30.000 kofu on jäänud, on Tallinnas töberafonnast pahemale poole hääletajate arv wõrdlemisi minemaastajega poole tühande wõrd tõusnudki. Siit järgneb otsekohene, et iseseiswab ei ole jatkanud proletaarliisi walijaid mobiiliseerida seal, kus mitte meie, waid nemad sotsidega wõistlesid.

Tallinna tööliste wõit walmistel on laugele ulatawa tähisusega sündmus. See on kõrgele tõstetud tõrwalont, mis teed näitab kogu Eesti proletariaadile. Tehke, nagu Tallinna töölistes tegid! — hüikame meie kogu Eesti töbrahwale. Töbrake selg sotiaal-demokraatlikele juubastele ja "iseseiswatele" kõhklejatele! Minult siis sõnate teele, mis teid palgatöbrajuse ifke ait wabastab ja wõimu juurde wiib!

Kuid — Tallinna tööliste wõidul ei puudu ka wälispoliitiline tähtsus. Eesti kodanlus on ifka sellega kelfinud, et tema pealinn on juba Peeter Suure ajast Wenemaale afnaks olnud Euroopasse. Nüüd aga waatab sellest afnast Euroopasse — kommunisti paleel See teeb Eesti kodanusele raskets Euroopa proletariaati usus hoida, nagu walitses tema maal kodurahu ja paradiislik õndsus. Klasside wastolud ja töbrahwa rõhumine Eesti on Tallinna proletariaadi hääletamise Taudu teatawaks saanud terve maailma nõhututele ja kurnatutele.

Kuna praegu, kus me seda kirjutame, weel teatawaks ei ole saanud walmiste läbipealised tagajärjed maakondades, siis peame riigikogu walmiste tagajärgede

Altkassajaks hindamise järgmise numbrini jätma. Siin aga tuleb paari sooja sõnaga meelde tuletada ja tarva meest.

Ja an Lõnissoni loomine õnne sel puhul, et tema rahvas temale vähem sebekkust andis kui Hans Arnusile.

Karl Astile loomine riigikogu jatkata kõnele aine üle: rahvas on majesteet, kes Cestis valitseb. Seejuures korraldada oma hilgawat lauset, et — lähipölenud poliitikatarvusega maalt ajaloosse jääb samuti, kui Peeter Suure kohanargi ajaloosse jäänud on! Kuid ärgu Ast seda niisid enam Jüri Uusotjale lauslugu, vaid Cesti sotsialdemokraatlike partei suhtes — näituseks August Kelle... Ses suhtes on asiad vastupidiseks muutunud ja töörahva ülesanne on — oma rakkus kälega maaltidul selgroogu murda, aga mitte Astide pika keele peale loota.

Kehtnõutogu valimiskeskuste tabas öieti poliitilist olukorda: „Rind rinna vastu hallparuniga! Siin kurnatam, seal kurnaja!“ — selle hüüdega läksime valima. Ja valimiskastist fertist hallparunite võim.

Rind rinna vastu siis maaltitlik-ööberafondlike valitusega, proletaarlased!

Maatööline, maareform ning lunduslikud tööaja ja palga normid.

Õnne ja talust harilikke surve töötajatega teatud, toore vägiwalla abil wilkijuses hoitud, kurtis Wene talupoeg luuletaja Refrassjowi järel: „Mäita mulle jeda palgakest, kus Wene talupoeg ei kannataks!“

Niisid ei ole meil kaarti, et kannata ta talupoeg enam, kuid lita meel kõlab see loul mete maatöölise kohta tabawalt: kes mõiks selles demokraatlikes wabaritigis näidata kohta, kus maatööline ei kannataks!

Linnaatööline peab alaltsest mõitlust kurnaja vägiwalla vastu. See mõitlus on linnaatöölise poliitiliselt lsejaismaks teinud, teda sojide ja tuuletalajate vastu kaitsemud. Maatööline ei ole jeda mõitlust kurnaja vastu meel ääies ulatusest kurnatand, paiguti mitte sugugi, waid on wotanud, et demokraatliked seadused ta rakkest seljuforda parandaks, wida sojide juure kurnaja kui krapestjaid kurnatand.

Kurb kas on „demokraatliked“ seadused alla töölise juure ulatand?

Ei, demokraatia „parandaw“ käsi ei ulata töölisele. Juba siis, kui Lõnissoni kurnatand, et kurnu jumalale, meil pole töölise küsimust, juba siis elas maatööline peremehe — hallparuni — rehetoas nurgas, magas kanadega ühes, jõi eeswast silu-leiba, kui peremees tagawas praadi hämitas. Mõisatöölisele oli siis kurnu 2 kurnu 3 kurnu suur, kus tal tööl, taal ja magamistuba koos olid. Palk, tööaeg, ülespidamine rippus ära peremehe, mõisaherra wõi rentniku heast lahmisest. Töölt lahilamine — töölise sõnatulmisest ja orjalandusest.

Mis on niisid muutunud?

Siinsest mitte midagi, wäliselt aga küll. Jsemalitus kurnas töölise kurnatand, demokraatiline kurnatand teeb jedaama kurnamisetööd maskeeritult. Jsemalitus salis sojide libedat keelt atnult siis, kui häda õige juure, demokraatiline kurnatand tarwitab sojide igalpool kui esimest töölise, et töölise peita. Siis oli maatöölise seljuford wilets, kuid omelt teadis igalüks, et kurnatand töölise wihajem wastane on, kes atnult siis kaob, kui töörahwas üles tõuseb, „mätsama“ hakkab.

Niisid joidamad Martna ja Ast waldades ja mõisades ringi, et maatöölise peast klassimõitluse tarwidust kurnaja vastu wälja ajada, selle ajemele „rahuliku mõitlust demokraatlike seaduste abil“ maatöölisele sisse istutada. Sojide loodawad, et nad mõitwad töölise klassimõitlust maha rakkutada ja maatöölise jelle läbi oma poolte mõita. Kas läheb see neil aga forda? Linnaatöölise seas ei tohi ükski Rei aga Martna oma nägu näidata, sest liialt hästi on nende jundaste näpõidid tuntud. Maatöölised on ta küll sojide oma naha peal tunnud, kuid pole meel mitte igal pool nende kurnatandijele joundud.

Kui sojide enne walmisi kurtisid, et tööliseklassil ükskõik pole, misjugujeid töölise- ja muud töörahwa huwidete wastawaid seadusi riigikogu wälja annab, siis wastatu sojide jelle peale, misjugujeid töölise ja muud „töörahwa huwidete wastawaid“ seadused on meil maksama paandud tänapäewani? Wõi mis mõis „pahempoolne tööberafond“ tööliseklassile anda? Alnult ahelaid mõitwad nad koguda tööliseklassile.

Wõitame maatöölise terwisjõutu. Erba küsimust ei kurnta maal. Jääb julane, wõi mõisamees halgeks, siis loetakse halgusepõewad kurnatandest maha. Ärsti abi —

mis jeda ei saa ka sulane oma raha eestki, sest peremees ei arna arsti kohale kutsumiseks hobust ja arst juba jala ei tulle. Mik ei ole maotööliste termishoidlus demokraatlikes riigis sugugi parandunud ega võlgi paranebada.

Eiis maaseadus, see suurem tööühendamis- ja tööraha peetajel.

Maaseadus, see demokraatia äbarik, näitab, palju võib tööraha seiskordada parandada lappimistega.

Kes saavad maad? Jõudvad, need, kellel varandust, kellel hobune, kariloomad ja orjad.

„Jgaiks, kes soovib, võib Eesti pinnal oma maalipilesti harida“, kuulutati aastast tagasi sõjast ja sõjast tagasi.

— Maad saavad ainult need, kes jõuavad maad harida, s. o. hallparunid, nende pojad jne. — kuulutatav nüüd maaseaduse teostajad. Ja maotööline teab, mis see tähendab. Vähe maene jõud, mõistatööline või talupidane maad saama, siis nõutakse temalt põllutööriistade, loomade jne. üle teateid, kui neid ei ole, ei saa maad, sest „egad paljajalgsetele maad anta“. Ja nii jümbis ümberpöörduki jelleaga, kes läheb omale hobust või tööriista nõudma. Ei ole maad, ei saa ka hobust.

Et jellest nõiarungist välja pääseda, seovitab Mihkel Martua wallomavalitsusi ümber valida ja wallandukogudesse neid saata, kes tööraha huvist lähele panevad. Just nagu seikaks maaseaduse walitus wallomavalitjuses, aga mitte seaduses eneses, tema ardjates ja eeskätt — õigluste ühiskondlikes korras! Käega katkutan selge on igaihele, kes mitte kurrajate agent ega muustur pole, et kodanline walitus ja kodanline asutaw kogu ei võinud ilma teine teadust, mis oleks tööraha huvidele wastanud ja kodanluse huvidele riiki wastu käinud. Ja nüüd, kus selle demokraatlike äbariku halasti kujur nähtawaks tuleb, kus maaseadus wäsemaale kihile midagi ei anna, hurjutatakse: kohapealised „wõimused“ talistawad maaseaduse elluwitmist, tööraha waja nõuda kõlbmata ametnikkude kõrwaldamist.“ Tööraha jah on tarwis nõuda, kuid mitte „kõlbmata“ ametnikkude kõrwaldamist, waid kodanluse kõrwaldamist, kes kõlbmata seadusi ja ametnikka ühel ja sel ajal ajal välja lajeb. Sõjaste hurjutamine „halbadeist ametnikkudest“ on maotööliste peimine. Sellega tahawad sõjast oma pantrott kinni katta. Maaseadust teostati järjekindlalt nagu seadus nõuab: aridat jõudub weel suurema külluse otja. Nees ei

olnud wähesed maata iminejed, waid jõudub kaubamehed, kes maad jaid ja kes nüüd selle eest tööraha walimistel esimejete kohale aitajid. Maaseadus tõi ja toob tööraha Eesti wäikekodanlaste peresse ja wistab välja ja wiletsuse kätte maaproletariaadi, kes jellest maaseadusest lootis otja saada. Maotööline õpib fält, kuidas töölisklassi wõitlema peab.

Sunduslikud määrused põllutööliste tööraha ja palga normide kohta on sõjast, mida sõjast maotööliste püüdumiseks välja wiletsajid. Wiga on ainult selles, et waid määrusi keegi ei täida. Süüdlased määruste rikkumises aga olla maotöölistes ise, kes niiwõrd nõrgad, kellel puududa ühistunne, et oma huwide eest küllakurnaja wastu välja astuda.

Kuid miks on töölisklassi organisatsioonid maad nõrgad, miks puudub töölisklassi ühistunne? Jällegi sellepärast, et demokraatiline walitus ei tühjaks taga töölisklassi ühistunne ja nende tegelast: poliitset on wäga hoolas „riigiwastaste“ püüdumises, hallparunid hoolastamata oma sulase wastu, kui see juleb töölisklassi ühistunne kätte astuda. Ja kes upitas pükke kodanluse, kes on selle „demokraatlike“ kodanluse wõorasija? — Sõjast. Sõjast kaswatasid hundiutisikat ja nüüd, kus see hunt ennast loomulikult tootma hakkab, loimawad nad töölisklassi, et need ei jõua ennast küllalt tõhijelt kaitsta.

Mis on teinud sõjast selle wastu, et sunduslikkude määruste rikkujaid wastu tulele wõita? N. n. töökomisjarid on kõik sõjaste partei liikmed. Ja ainult üks niiskugune ametnik kirjutas ühe protokoll (kui ma et eksi Järwanraol). Asi oli rahukohtunikku käes oisustada, kes süüdlajete (hallparunite) koostise mõistis. Ja see oli kõik Mis oleks rahukohtunik mõistnud sellele töölisklassile, kes lepingu kurnajaga oleks murdnud?

Juba kooormisjoniide koostis, kus neid määrusi sepihetti, oli sarnane, mis ainult kurnajale võib kasu teha. Mäletab ju igaiks, kuidas 1919. a. sügisel, walge terrori kaene sõjaste juhatusel üle maa toimmas. Töölisklassi organisatsioonid lõhuti ära, tegelased wõeti kinni ja siis kurt maa rahustatud, määrati komisjoni liikmed „demokraatlike“ alusel — peremeest: ja töölisklassi ehitajaid ühepalju.

Nees wärskes wõimurindjad ja kurnajad peremehed astusid siis kofku terroriseeritud töölisklassi ehitajatega, et kaitseadusi maotöölistele välja töötada. Mis oli nendel komisjonidel aluseks farmaste seaduste välja töötamiseks? Kas sõjast and-

lis töölise ehitajatele ühinguksuse kava? Ei, jots sellat arreteeris punaseid, saatis neid kommunisti otfima ja teine jots Palwadne selle järele „määrus“ komisjoni liikmeid. Niihugused olid jotside „juhitud“id“. Kas võib ühemat hirmutamist olla töölise õiguse üle, kas võib demokraatiline „karnadus“ meel piltlikumalt ennast ühahil peegeldada, kui nende hulkumiste määruste „tegemisel“!

Määruste tunnu on maotöölisel teada. Määrustes tehtud kopeetatumilise tööpäeva sisse ei usu üegi jots Martua. Kuid töölised on ju jüüdi, miks nad ei kaitse...

Kui Wiljandi maotöölise konverentsil õigus wastu võeti, et tulwafes segakomisjoniid peawad koos seisma kahest kolmandikust töölise ehitajatest, siis prokseeberis jots Kurk selle wastu, nähes niisuguses oluses püha demokraatlike põhimõtte rikkumist, jesi mis segakomisjon jee olla, kus töölisi rohkem. Siis võida töölised oma õiguseid peale jurelda ja jee olla poliitika. Sm. Piiskar arwas, et jee on „ajutine teadus“ ja jellepärast ei maksa komisjoniid koosjettu üle waielda. Siis on ka töölise kurnamine „ajutine“, ei maksa waielda. . . . Ets?

Nii õlgi mõbdalainud aastal kokkujatud segakomisjoniid tarum, et töölised ei saaks peremeeste ettepanekuid eitada ega „poliitikat“ teha.

Kuid maotöölise peab ka segakomisjoniid ja igal pool, kus kurnajaga wõitlus — „poliitikat tegema“.

Õtjid hoianwad töölisi poliitilise wõitluse wesi ja jellepärast õngi nad äraandjad, kodanluse agendid.

Demokraatiline teaduseandlus ei paranda ümasti tööliseklassi seisulorda, jeda näeme maajeaduse, töwaja ja palga normide määrustest. Demokraatiline wõim on kodaniline wõim, ja kodanlus ei anna teadust, mis talle enesele kahjulikud.

Õtjid tõttawad riigikogusse ja lubawad jeeal tööliseklassi huwidete wastawaid teadusi kaitsta, kuid koolikult läheb nad sinna jelleks, et kodanlusega kaubelda ja töwrahwast õrjusekse needida.

Mitte teadusi andma kodanlusesse riigikogusse ei lähe töölise ehitajad, waid üle kurnajate peadie kõnemesse töwrahwa hulka teie jeda tõtt kodanlusest korrast, mida töölise wesi warijatakse.

Töölise hulkade koondamine, et neid poliitilisesse wõitlusesse wia kurnajate wastu, jee on töölise ehituse ühesanne riigikogus.

Ka meie teaduse eelarõud jannwad wai-

ma, et ainult siis on wõimwaid tööliseklassi wõitlust ja kodanlusi lõpetada, kui kodaniline ford on lõpetatud.

Siis ja ainult siis õfustatakse maotlõmmus ja töökaitse teadused töölise kaitse. P. S.

Nõukogude Wenemaa ja rahwuswaheline revolutsioon.

Revolutsiooni awalitud ja jalajased waenlased kurnitawad ühel häälel, et Leninil lootus üleilmilise revolutsiooni peale teie polla läinud, jesi kuni tänapäewani ei olla kufajil revolutsiooniline liikumine lahti puhkanud.

Õtjide kongressil jeeletas Hans Mei ühe, et õuneks polla üleilmilise revolutsiooni tulekut nii pea karta, jellepärast wõiwat nemad oma endist poliitilist üini (töwrahwa äraandmisil) õigeks pidada ja edasi wia. Nii ei kardagi õtjid praegu üleilmilist revolutsiooni, waid loodawad, et nende liiklane — kourerevolutsioon läbi 1886.

Kuid revolutsiooniline liikumine teie neid ja läheneb filmapilk, kus töwrahwas igal maal õtjide äraandlikute jahkewdamisele lõpu teeb ja neile paraja koha nende teennuste wesi kätte näitab, jellepärast on Meiil ja Ko. asja „üleilmilist revolutsiooni karta“ ja „õuneks“ lugeda, et jee filmapilk weel kätte pole jõudnud.

Õktobri revolutsiooni mõju on hitglajuur teiste maade revolutsioonilise liikumise määramisel. Siin jeejab Wenemaa eestujuna kõigile kurnatutele, näitab, kuidas peab rahwuswaheline proletariaat wõimu haaramisele minema, misõigused abinõud jelle wõimu kindlustamiseks tarwitama.

Revolutsiooni tõus jünnib Itaalias järjekindlalt, aga kõhlemine Itaalia jotsialistilises parteis, parema tiimwa (Turati, Modigliani) kokkumängimine Giolitti wailtõusega, jümbikalistide (ametühijuste juhite d'Arragona j. t.) õfekohefed äraandmisel ähwardawad Itaalia proletariaati ränkade hädaõhtudega. Töölised wõtsid wabrikud, paiguti ka wõtsid oma kätte, aga poliitilise wõimu wõtmisele ei asunud nad mitte. Giolitti walitus hakkas „eraprotektut“ wahelõhtuarikku mängima jelles töölise ja kapitalistide wahelises kofitõpõrkes. Ta ei jeeannud wahete ja andis siis teada, et töölised kontrolliõiguse jannwad töõstuse üle. Töölisele palstis jee wõit-

huna. Tõepoolest aga on see pettemäng, sest kui töölised tõsiselt mõtavad kurnajate kontrolleerida, siis on varsti uus kokkupuurige läes ja töölilistele saab selget, et nad riisid mõlku veel kuanud et ole, waid mõidu saamifels wool mõitkema peawad mitte üksnes Kapitalistidega, waid Itaalia Kapitalistlik-kuningliku walitsusega. Kuid wana rehase Giolitti mahubower panti töölilised wabrikuteft laskuma ja — kobe läks Giolitti pealefungimifese üle. Mgasid hulgalifed wangimõtmifed tööliliste hulgas, kes ewamanduse pühadust ja haad korda rikkunud olid. Kõik okeneb nüüd jellest, kui kiresti Itaalia töölilisteklassi äranõugetenifese jõuab, et on waja tormi joolsta eestkätt kuningliku lossi peale ja et wabrikud siis keneuseft töölilistele lätte langewad, niisama ka mõttad.

Saksamaa proletariaat sammub suurte wastustega mõlmu mõtmifese. Need töölilisteklassi fihib, kes proletariaadi diktaatori ja nõukogude süsteemi alusel seisawad, kihnewad. Wahapealkate sotsialistide mõju aga on alanenud. Töölilisteklassi mõlmu kindlustab selge aruamifese kaswamine nende illes unete koha, mis mõlmu mõtmifese eeltingimifeteks on.

Saksa keiseiwate sotsialistide partei laskune selle tagajärjel, et Saksa proletariaat juba fiklast oli kurnoma õppinud oma paendilist juhifit, kes rewolutsiooni jünnikamifese walusid ainult possifeja eide kombel tahtfid wähenõda. Saksa keiseiwate partei hoidis proletariaati kammifas, ei julenud rewolutsiooniliste hullkade etteotja astuda, see partei langes, jelle partei langemifsel on määratu rewolutsiooniline tahtjus. Crispianid, Hefserdingid jäid üffi, Hindradid on ilma sõjawäeta. Selle asemel aga suurenes rewolutsiooniline kommunisti sõjawägi ja see on juba kolm sammul korraga lähemale üleilmilifese rewolutsioonile.

Niisamasugust oktoobrikuu rewolutsiooni mõju leiame ka Inglismaal. Tõsi, seal on liikumine veel liialt häbelik. „Dietohese kogemuse“ Komitee mõitkew alles passifimifelt Nõukogude Wenemaa heaks, sunbides walitjust Wenemaaga sõjajehuforda lõpetama, kumrewolutsiooniliste kindralite toetamifest lahti üttema ja nõukogude walitjustega laubandusliff läbitõimif alustama.

Kuid tahtis on Inglise tööliliste hingeline osawõtmine Wene rewolutsioonist. Magsõd, kes igapäew nõgistes töökodades oma töõjõudu kapitalilise müüwad, tuunewad, et Wenemaal on proletariaat, kes

mõitkew, kes uut elu omale rajab, mis endifelt elust kurnala surme all taugelt lahku läheb. Juba see teadmine, et kufapil tööliliste mõlmu püstit, et töölilisteklassi ilma kapitalistideta mõib elada, kihutab töölilisi üles, et sedasama lätte püüda.

Kui on Nõukogude Wenemaa rahwuswahelifets seikkohats kõigi maade kurnatutef. Ja sellepärast ongi Wenemaal nõnda palju waenlasi, kes nõukogude mõlmu iga samm peal mustawad, kõik wiletsufed ja hädad, mis seal walitjewad, nõukogude mõlmu süüks panewad ja töölilist hoiatawad, mu süüks panewad ja töölilist hoiatawad, hirmutawad ja ähwardawad, et need selles mõlmu mitte kaasa ei tunneks.

Nõukogude mõlmu poolehoidmine, jelle mõlmu maksmapanemifese tarwilikkus saab aga igapäew igale töölilise ilka selgemaks, mida rohkem jassil läheb kodanliffe walitsemifese ford.

Wõidurikkad ittalafed, kes Saksamaa ära kagistafid, purelewad nüüd ihe saagijagamifese kallal. Rahwasteliit, see „sümpaatlik asutus“, nagu Nõukogude, muubus Inglise rahameeste asutuselks ja nüüd ei tunnistata seda Ameerika. Tagajärg on see, et Ameerika ja Euroopa wahel walurines uus werine ilmasõda. Kes jõuab seda ära hoida? Ainult töölilisteklass. Kapitalism on oma iga ära elanud, keegi ei jõna teda enam jalule seada. Kurnajate walitjusted lõpetawad oma aruandeaastad hiigla puudujäägiga. Kes peab need maksma? Töörahwas. Kuid töörahwas ei aja kodanliffe majanduse tühja kotti püsti. Panfrott on kodanliffe walitjuste loomulik lõpp. Ja siis tulewad, nõukogud, kuleb tööliliste walitjuste. P. S.

Pildid walgest terrorift Ungaris.

Awaldame siin wäljamaa tööliliste asafirjanduseft wõetud pildid walgest terrorift Ungaris.

Need faktid kõnelewad koledat keelt Ungari kodanliffe meifiluseft, aga ka terwe „haritud“ kodanliffe maailma filmifilakluseft, kes punajest terrorift Wenemaal lijenõd, walge terrori walitjust Ungaris aga toetab.

Ungaris walitfew „Kristlik kurfis“ et ole ainult tapmifese, waid ka piinamifese omale süsteemilks mõtnud. Walge terror Ungaris ei tapa ainult, waid ka plinab.

Inkvisitsioon on unestt ellu ärkanud. Piinatakse igasuguste abinõudega, tarwitusel on tulertidab, tükkideks rulumine, hobuse saba külge sidumine, elusalt matmine, neljaks lõikamine, mõõk, revolwer, kumminuut, ahelad, jalarauad, sidumine, tuline raud. Nad piinawad, et tunnistust wäljapressida, nad piinawad, et kättemaksuta, nad piinawad, et hirmutada, kuid nad piinawad ka piinamise enese pärast; nad piinawad, et sellest lõhu tunda.

Mõningad kinnitawad tõiasjaid:

Arthur Charles, rahwuslõjawäe ohwitser, kes kõike seda jälebat hirmutööd lõpuni teinud, jutustab oma põgenemise järele järgmist: „Meie esimene wäljajõit oli Tabi. Ülemleitnant Deszai ja Sipos mõistisid ülemarsti Fischeri üle lohut. Fischeri süü seisis selles, et punases lõjawäes arstina teeninud. Arjatatad olid tema seletused, asjata tema palwed, ülemleitnandid löid temale lantšikuga suu peale, kui ta selle awas. Siis weeti werine ohwer tema maja raudaita juure ja poodi seal üles. Selle hirmsa etenduse pealtwaatajaks olid piinatawa naine ja mõlemad wälkese lapjed, kes endid ohwitseride jalge ette heitsid, kuid need tõrkasid nad jalaga porisje.“

Teine lugu: „Margaretenringi wangimajas wõeti üks piinamise abinõu tarwitusele. Kui süüta inimesed endid mõrtsukaks ei tahtnud tunnistada, pidid nad süljetaust siju ära jooma. Neil listi juulised peast ja nad pidid need ära jooma. Selle meetoodiga saadakse hiilgawaid tunnistusi.“

Kolmas lugu: „Reeskemeteri õigus-teaduse akadeemia direktoril, ülikooli dotsendil Dr. Desider Budayi tõmmati Orgovany elusalt naht peast maha, tema peaaju torgiti traaditükkidega ja lõpuks poodi ta jalgupidi üles.“

Neljäs lugu: „Anatretal Josef Dündel tahtis Datatowarassi jõita. Enne rongi arajõitu läks ta Lõbanya jaama einelauda lõunat jooma. Einelauaruumis noortsid temaga Tolnaeri jalawäepolgu ohwitserid tüli, arreteerisid tema ja wiisid Salgotarjani. Siin pekseti teda löögipatastjoni büroos werisjeks, siis häbistatid ohwitserid tema kõlksustunnet haawawal wiisil, tassisid tema siis keldri, kus teda kolm päewa kinni hoiti ja sagedast pekseti. Pererkond otsis teda taga. Ta naine jat teada, et mees Salgotarjant wiidud, ta reisis sinna, et meest wabastada. Väks lõjawäe komandosse järele kuulama. Pea-lik Reich wiis ta keldri, kus Dündel kinnit

peeti. Seal wägistas pealt naht mehe nähes... Selle järele lasti Dündel laht, sejt et ta täkest süüta ost, kuid sunniti seletusele alla kirjutama, et temaga kinnihoidmise ajal hästi ümber käidud.“

Viies lugu: „Ezofakis lastis peatimukas, pealik Freißbiger, mõnede ohwrite jurnikehad arafecta ja sundis revolwriga ahwardades teija wangistatuid üeld jöüma.“

Kuues lugu, Selenföldert 29. kasarmu piinakambriit: „Kasarmuruumi kessel on laud pöranda külge kinnitatud, toa mõlemate seinte ääres on pikad pingid. Jünnisoo jätised, elajad inimese kujul hiilgawais ohwitserimundris, ootawad merejauulises ihas hirmitades oma ohwrid. Ohwer tuleb. Wankuwal sammul astub noor naine sisse... Üks timutatest hiilhab wahtidele: „Riidest lahtil!“ Waene naine hädalab, kaebab, karjub meeleheitel. Tal rebitakse riided räbalatena seljast; ta seifab alasti hirmiwate, tiiraste ohwitseride ees... Krahw Salm, Heijas, Wiso ja paarümmend teist auwäärt seltsimeest langewad üksteise järele ohwri peale. Kii-maluse ekstaas tõuseb kõrgemale tipule, nad heidawad endil riided seljast ja imestawad meelikus, mustas pidustus oma higist nõretawaid alasti kehaid ja surmani häbistatud, liikumata maastamawat naisterahwa keha... Kui see pidustus läbi, järgneb teine waatus.“

Need wõllanööd lasewad päewade wiisi nägginud mees- ja naiswange lungidest esile tuua. Üks naine pannakse alasti lauale. See jünnib kõik rohkearwulise ohwitseridekogu ja mõlemist soost wangide filmade all. Wangid wõetakse kõik alasti. Walitakse Poola meeswang wälja ja sunnitakse teda laual lamama naiswangiga sugultjelt ühinema. Nad sunniwad poliitilisi süüdlasi hirmsamate pilnaahwardustega sellele teole. Surmahirmul ja lõbude all käidawad need wiimaks nende käs-ku. Sunnitud sugulise akti ajal pekstakse ohwrid pilliroo keppidega. Need, kes wastu panewad, saawad pekia traatkeppidega, neid piinatakse igatwiisi...“ (See lugu on „Az ember'ist“ wõetud.)

Seitsmes lugu: „See sündis Esuugos. Ealke direktoriumi president Dr. Dohany walati petroosseumiga üle ja põletati ära. Tema naine läks nõõdrameelsjeks.“

Kaheksas lugu: „Näitekoht on Lenngeltoli. Direktoriumi liige Dr. Ignaz Ratona ja hoitkassa raamatupidaja Sulvol õhes kahe tehaga weeti walgete ohwitseride poolt wangimajast wälja. Maan-

teel Benggeltott ja Boglari wahel kihutaksid husaarid ratsul neid eneste eel jooksu ja ratsusid neid möökadega. Kõik ueli leiti maanteelt puruksraintult jurnutena ja maeti Boglari. Husaaride juhataja jutustas naerdes oma wägitiibst rahwaerakonna saadikutele, tema olla Szegedis ajawitteks raamatuid lugenud ja Ungari wanaft ajalooft kaks juhust leidnud, kus ratsujahti peetud wangide peale. Nii praktiseeris siis walgetaartlane oma haridust."

Üheksas lugu: „Sopron-Kõhida wangimajas peeti kinni ka Soproni ajakirjanikud Desider Richly ja Desider Farkas. Nad pidid kolm päewa järjeft ajalehepaberit sõbma. Neid pekseti seni wastu kõrwu ja taoti jalgega, kuni nad ajalehe ära sõbnud olid. Kolmandal päewal wiidi neid paistetanud kõhtude ja weriste kurludega wangimaja laatsaretti. Wangimaja arst Dr. Koloman Szilwassy seletas, et ta omas elus kunagi weel jarnafel elajalikul wiisil rikutud kehafid pole näinud."

Kümnes lugu: „Dhwriks on Zoltan Szamuely, kelle ainsam süü, et ta Tibor Szamuely wend on. Ewrahma diktatuuri ajal oli ta sihtine büroo töbline. Walgetaardi sõbatid wangistasid Siofotis Zoltan Szamuely ja wiisid ta Somi. Siin wõeti ta kufagil amaras keldris alasti ja pekseti poolteist tundi kantsikute ja hnafeppidega, kuni ta naht räbalatena ripnes. Siis toodi sisse puupink ja seoti noor kahekümnekaheaastane mees, kelle haawadega kaetud keha werine, pingi külge. Kaks walget timukat wõisid kumbki ühe hõwli ja hakkasid õnnetu selga hõweldama, kuni naht, liha, lihaffed weriste laastubena pörandale kukusid. Kui nad pea kontidendi jõudnud olid, pöörati keha ümber ja hakati kõhu pooll seda elajalikku tööd peale. Käed ja jalad rebiti küljest ja kõht lõigati nugadega puruks. Walitjuse ajaleht „Reggeli Stref" teatas lihidalt, et Zoltan Szamuely sõdametunnistuse piinal enese illes poonud." (Seda hirmutegu jutustab Emmerich Koboz „Pesti Stett's").

Kodulõda Irimaal.

Corfi Annapea Mac Swiney wabahilik nähjasurm Inglise türmis on terwele maailmale tuntud. Eesti töblistele

on ka Iiri sinseinide „toledas hirmuteod" Inglise poliitseinikkude ja karistusjakkade kallal Eesti kodanlise ajakirjanduse järel tuntud. Aga seitsme pitseri all on tänini Eesti töbliste eest hoitud neid wägitegusid, mis Inglise sõjariistus jõud Iirimaaal korda saadawad. Nähtawasti põlewad Eesti kodanlise häälkandjad nii leegitewas armastuses oma iseiseiswuse wastu, et neil Iiri iseiseiswusewõitlejate heaks ühegi sõnasele ütlemine üle jõe läib.

Inglise töblisteleht „Daily Herald" kubiseb teadeteft wägimallategude kohta Iiri rahwa kallal. Castlelandis on Inglise wäesall 7 farmeri (talupoega) ära tapnud ja paljud haawanud. Arst, kes nende haawu kinni siduda tahtis, wõeti tema protestidest hoolimata wangi. — Raudteeühendus on Iirimaaal paljudes paikades katkestatud. See on rahutuste otsekohene tagajärg. Inglise parlamendis luges üks saadik — Adamson — telegrammi ette, et Inglise kuninglikud wäed on Tipperary linna põlema pistnud. Soldatid lõiganud tuletõrjujate weektorud katki ja sundinud neid rewolwriatega äwardades kustutamiseft loobuma. — Saadad on „juhtumised", kus Inglise wäed nulltsal rahwa peale tule awawad, mille tagajärjel suured hulgad haawatuid ja surnuid on.

Õsgei Inglise wabameelse kodanlise juht, endine peaminister Russell, on hiljuti Londonis ühel awalikul koosolekul ütelnud, et Iirimaaal on tegusid korda saadetud, mis kõige hullema wägimallawalitjuse wäärilised on, mida Euroopa kunagi näinud. Walitus on jelles müüdlane, et ta meellega mõrjufatuid Iirimaaal on korda saatnud.

Iirimaaal on pörandaalune Iiri wabariigi president Griffith, kes Iiri wabariigi walitjuse eesotjas loogu liikumist juhatab. See president on tänu annud, et need sinseinid, kes ühes Mac Swiney'ga türmis nälgisid ja weel elus on, — 3 meest — oma nähjasreigi lõpetaks.

Inglise parlament on Iiri omawalitjuse seaduse wastu wõtnud, aga sinseinid jatkawad rangemata wõitlust Iirimaaalileliku iseiseiswuse eest.

Tööpuudus Saksimaal.

Dänawu sügisesel harras töötatööliste arvu Saksimaal jälle kiiresti tõusma. Ametlike teadete järel oli 15. septembril töötatööliste 777.380. Iseäranis suur oli töötatööliste hulk Hamburgis — 56,36 iga 1.000 elaniku kohta ja Saksenis 45,86 töötatöölist iga 1.000 elaniku kohta. Üksikutes paikades aga oli töötatööliste protsent veel kõrgem. Nii oli Plawentis (pitsivabrikud) 120 ja Gützihs (kaasivabrikud) 62 töötatöölist iga 1.000 elaniku kohta.

Saksa liisotside „Freiheit“ teatas oma 26. oktoobri numbris, et tööminksteerumi andmete järele töötatööliste ja nende tööliste arvu, kes täis tööpäem töös ei tee, kolme miljonini ulatab. 1. augustil olid Berliinis ikki juba üle 150.000 töötatöölist. Nendest töötatöölistest, kes riigil koetust saavad, olid 1. augustil niisuguseid, kes juba enam kui kuuks kuld töötanud, 6.774 inimest Hamburgis, 4.837 Wateris, Birttembergis ja Schleswig-Holsteinis kummagi üle 1.500. Need arvud näitavad, kui sügavale tööstuse kitsikus Saksimaal ulatab ja kui ränk seal töötatööliste seisukord on.

Ränk enefelüüdistuse akt.

Tööliste „Sotsiaaldemokraati“ et loe ja sellepärast tahame meie oma lugejaid tutvustada dokumendiga, mis see Hellati ülest 26. novembril, riigikogu valimiste eelpäeval, avaldas. See on jotside ajutawa kogu rühma „teadame“ sõjaväe prokuröride kahelmeekne tapmise kohta Zsborstis. Toome tähtsamad kohad sellest teadaandest ja mõningad „Sotsiaaldemokraati“ ääremärkused.

Zsborsti mõrtsukatöö kordasaatmist kirjeldavad asjatundlikud Hellati parteimenjad selles teadaandes järgmiselt: „Meie käepärast olevate teadete järele on 26. märtsil saadetud isikut 2. või 3. septembril 1919. a. Zsborsti (Zsborsti) väerinna raioonis seadusvastalisel kombel ära tapetud soomusrongi nr. 2 ülima kapten Leppa käsu, või vähemalt tema teadmisel, sellelana soomusrongi sõdurite poolt mahalaaskmise teel. Kuriteo ohvrite warandus, nagu vahataaskutellad ja riided, on kuriteo kordasaatjad oma wabel ära jaganud, misjulgune kasuajamise soom üheks kuriteo motiiviks wõis olla. Teiste, peale

kapten Leppa, kuriteo kaaskohtaste, samuti ka süüsiiste täidejaatjate nimed ei ole meil praegu mitte teada, kuid nende teadusaamiseks ei ole muud waja, kui ainult mõni mees selleaegsest soomusrongi nr. 2 meeskonnast üle kuulata.“

„Sotsiaaldemokraat“ teatab: „Ülemaleiswale kaebekirja põhjal alati sõjaväe prokuratuuri poolt uurimine. Nagu kuulame, on rida sõjaväelasi üle kuulatud. On jätunud, et 26. mahalaaskmiste 2. soomusrongi meeskonna poolt on toimesaadetud, kellele ülemale, kapten Leppale, süüsiiste käsu, seda taha, on andnud endine kaitseülemale ülemale abi alampolkownik Rutjar. („Sotfi“ förendus).

Rutjar ise on teadmata kuhu wäljamaale sõbritud, wõttes omal ajal, nagu kuulda, wiisuni kermelt 6 riiki, mispärast ka uurimine praegu seiswat.“

Mispärast on jotside aj. kogu rühma sõjaväe prokuröridele selle teadaande teinud ja mis awaldab „Sotsiaaldemokraat“ selle teadaande? Nad awaldasid selle loo Hellati ühulehes pealkirja all: „Kes on süüdi tapmises?“ — ja seletasid: „Seda raskei kuritegu püüanud iretult ära kasutada Eesti Sotsiaaldemokraatlike Tööliste partei wästajad, iseäranis pahemalt, kommunistide ja isefeiwate sotsialistide poolt, et erakonna peale kuriteo warju heita, nagu oleks s.-d. erakond ja nimelt erakonna poolt üles seatud endine sisenimister M. Hellat Zsborsti tapatöös süüdi.“

Nii siis — kes on süüdi tapmises? — selle küsimuse on jotsid awaltu arutuse alla toonud ka ajakirjanduse weergudel. Sotsid ütlemad, et — ohwitserid Lepp ja Rutjar, meie ühleme: Eesti sotsiaaldemokraatiline partei ja Eesti wabariigi wästajad!

Sotside ajutawa kogu rühma kaebusekiri sõjaväe prokuröridele on — jotside enefelüüdistuse akt. See on wariseeri filmatirjalik üllamine, et — waadaku töölised, nemad, jotsid ei ole mitte niisugused patused, nagu need waejed tölnevid — Lepp ja Rutjar — seal! Lepp ja Rutjar peale tahawad jotsid weeretada kõik süü. Do, ja, oleks Zsborsti weteib ühtne harilik rööwimõrtsukatöö, me trükkimine „Sotsiaaldemokraati“ polkastuse ilma ääremärkusteta ära. Iga see on poliitiline mõrtsukatöö ja selles on peafüüblane mitte täidejaatja, mitte see, kelle sõrm kuke peale wajutas, waid see, kes Leppade ja Rutjarite kätte püssi andis, kuke wiina tõmbas, ja siis 26. proletaarlast nende wiinas ja palges püsside ette ajendas.

Jõborsti mõrtsukatöö ei ole esimene mõrtsukatöö maailmas. Tuletagem meelde kas mõi „luubi“ Herzensteini, Jolloje ja Kusmin-Karamajevit vapnikst Venemaal kõhivemelaste poolt peale 1905. a. revolutsiooni. Mis oleksid ühebrud herrad Reid ja Martnad, kui siis keegi oleks tulnud ütlenema, et tsaari valitsuse lääd sellest vereist puhhad on! Ja — vormiltijelt oli ju tsaari valitsus mustajajalijest tõiste Wene meeste ühijusest hoopis kongent kui Gestt valitsus oma soomusrongi nr. 2 ja oma koitsetidü ülema abist. Siis luges iga aus inimene feda tsaari valitsuse täielikult paljastamijeks, kui tsaari poliitiseil lorda ei läinud Polowtsewitele ja doktor Dubroniutele kohtuuriija powestit läte anda. Miltid aga pejemad jottid käja: Dutsar jöitnud wäljamaale ja wälisministrikt ohrud tal tuba (wiihim) 6 riiki jöitnijeks. Dtsige niidid! Aga — kust ja kellelt sai Dutsar need kuns tuba? Nimelt sellelt samalt walitsijelt, mille liige Hellat oli!

Kuidas mõib Dutsari ärajöit uurimijse jattamijst ja teiste süüdlaste kaetakohituse wastutusele wötmijst takistada?! Dutsar — koitsetidü ülema abi anand kapten Deppala jünsonalise käju 26 maha lasta. Ja — Depp täiis selle käju. Mii kirjutab „Sots“. Miltes siis asi seisab? Kas oli Dutsar annus öiguseurudja Gestis, kes profurörörite asjatundjama ütelda mõib, kas oli see käst jeaduslik wöi mittel! Muudugi et ole uurimine mitte paragrafi seletamijse kui ülepääjemata takistuse toha peatama jäänud. Sotjid ije kirjutawad oma „teadaandes“ profurörörite: „Kuna mõnesjurguseid andmeid ja põhjuseid oli arwamijeks, et nimetatud 26 isikut mitte õnnetu juhtumijse läbi ei ole surma saanud, waid kuritöö ohwriks on langenud, siis pandi selles asjas wabariigi walitsijse teatel kohe, nii pea kui temast kuuldused kohtuõimudeni ulatassid, uurimine toime, et süüdlasi kohtu läte anda ja jeadujes ettenähtud karistusega nuhelda. Rahjuss (!pange lähele!) et ole aga ettemödelud uurimine nähtawast (!) mitte nii jõudjastl arenerud, nagu see soomitaw (kellele?) oleks, sest see kuritegur on meie teada weel stiamaanij wäljajelgitamata ja karistamata.“ Ja natuke allpool tulewad „taebajad“ sellesama aine juure urestij tagasi: „Kui asi siiski nit soomtmata kommel on meninud, siis kahtlemata küll sel (?) põhjuseil, et erakorralised jöjaaegjed olud (need löppejid juba 10 kuu eest!) ja wast ka mõned jöjaaegjed asutused (!kumlate!) asja uurimijsele wötmel kommel takistust on teinud ja süüdlasi wöng

nende kaarsojalist aldamud uurimijse cest förwale pöigelda.“ — Eeda lugedes saame sügutamud pildi: Istub walitsus — Hellat, Strandmann, kas on 26 „isikut“ Jõborstis õnnetuise wöi kuritöö ohwriks langenud? Jme, et nende meeste juukses hallits et läinud selle koerdküsimuse kallal! Aga — ka Sakhamaa peajösi Juudas Philipp Schödemanni ja werise Roske juukses et läinud hallits küsimust otjustades, kas langejid Wöja Luxemburg ja Karl Liebknecht kuritöö wöi õnnetu juhtumijse ohwriks! Soaljel mõrtsukatel kusi siiski ilma „wiijumita“ üle piiri wäljamaale pögenada! Wiijuguses poliitijes õhkonnas arenewad saenajed uurimijed just nii „jõudjastl“ nagu see „soomitaw“ on.

Sotjide manöwewrdamine on wäga pahasti maskeeritud. 9. mail annab nende asj. kogu rühm uurimijsele töuke, 26. novembril awaldab nende leht selle töukamijseko. Miltis just 9. mail, miltis just 26. novembril? Profurörörite lehti „teadaanne“ mees tööljiste ühijuste kongressi eel. Profurörörite lehtud teadaanne awaldati „Sotsjaldemokraatis“ riigikogu walimijste eel. Mitwiisi pejemad Pölatused enda käja rahwa ees!

Sotjide awaldus et ole meie undijeks. Meie oleme feda ifka teadnud, et ei Hellat ega Mst ei käinud ije oma käega neid piisijukkesti maha lastmas, mis nad winna tömbanud olid. Ka foda oleme juba aas tapäewad teadnud, et mõrtsukatöö lorda saakjad olid soomusrongi mehed. Kuid „Sotsjaldemokraadi“ awaldus hiilib piitliku waiwimijsega mööda sellest küsimusest, kes olid mõrtsukatöö ettemalmistajad ja korraldajad.

Ja kui meie selle küsimuse peale tahajime wastust saada Hellati parteilt, siis ei saaks me kunagi wastust. Nad näitawad näpuga Pagari uulitja peale ja teewad waele märtri näo. Meie teame, mis tööljsteklajaj pagarlastele wölgnebl! Meie teame, et päew tuleb, kus kõik need mehed selle karistuse leiwad, mis nad ära teeminud on. Aga — just jottid ei tohiks mitte Pagari uulitja peale sõrmega näidata, waid — hõidku nad see sõrm taskus, sest nende käsi nõretab tööljste wörest. Ja weel boine põhjus on, miltis jottide näitamijse pagarlaste peale meid ei rahulda. Kust tulid need pagarlased? Kes kutsus wälja need wainud, kes jottide „puhast demokraatiat“ rüwetawad? Sotjide partei kutsus need wainud wälja, kes jottide demokraatjal enam kui üks lord kätte palgelt on listunud. Sotjid on selles süüdi, et demokraatia

afemel. Klaskide ühistööst kindralite dikta-
tuur figines. Eestis on selle diktatuuri tre-
ptaste. Nad küürutawad länapäewant weel
kõikjugu Euforite ees. Mihkel Martina üt-
leb jedasama, ainult natuke teiste sõna-
doga, kui ta laebab, et Jõborški mõrtsu-
kate wastutusele võtmise suuremaks takis-
tusaks olla see, et punased Tartu keldris
meresajama toime panid. See on wale, sest
Eesti wabariigis mõistetakse surma iga-
mees, keda siin läte jaadakse ja kes Tartu
keldris loos kuidagi osaline on. Nii mõis-
tetiparril kuu eest keegi Arvika Tartus
surma. „Demokraat“ Martina ei julge jedas-
sama mõitu nõuda Jõborški „tegelastele“!
„Demokraat“ Martina aga waadaku „Niigi
Teat.“ järel: soomiskrongi nr. 2 kapten
Lepp on saanud „wabaduseristi“ sellejama
wabariigi walitsuse wõimul, mille liige M.
Hella, — pange hästi tähele, herra M.
Martina, — sotsialdemokraatline sileminis-
ter M. Hella oli Teatoge meie herra M.
Martina, et sotsialdemokraat M. Hella wal-
itjuse selle wastu protesteeris, et „waba-
duseristi“ antakse inimesele, kelle wastu
sotsialdemokraatide parteil karlatohuline
süüdistus on!

Sotsialdemokraatlikud Pilatused nimeta-
wad oma „teadamees“ Jõborški mõrtsu-
katööd „mõistetaks ja otstarbetaks“. Ka see
on wale. Jõborški mõrtsukatöö on üks
neist kodanluse klaskiwõitluse aktideist töö-
rahwa wastu, mida Eesti kodanlus sotside
selja taga juba kaks aastat wihaselet peab.
Jõborški mõrtsukatöö kroonis kogu seda
wõitlust, mis walitus sotsidoga eeswõit-
läinud aasta walitust hakates (nelja mil-
joni lugu) järjekindlast keisrindukogu was-
tu pidas. Ja sotsid pidasid seda wõitlust
kurjemini, kui kodanlikud erakonnad, sest
mende eriuksamine oli tööliste organisat-
sioonit enda läte eiskuda ja ametiühjus-
best teha töerüüst töölisteklassi wastu.

Meie Pilatused weelgi nii hoopisakt oma
käjal Tallinna proletariaat on riigikogu
walimistel oma otjuse sotsialdemokraatlike
juudaste partei kohta annud. See on hä-
wikam otjus ja selle otjuse wõtab warsti
omaks kogu Eesti proletariaat ka kõige
pimedamadest maanurkadest.

Meie riigikogu rühma piham ülesanne
on langenud seltsimeeste eest kättetajumist
nõuda.

* * *

Selmised rõõd olid juba trükiwalimis,
kui meie näppu „Sotsialdemokraadi“
nr. 246 juhtus, kus end. minister M. Pal-
wadre — peab armama, et mite ainult oma

nimel — nõuab ... jah, raske on ütelda,
mida ta siis nimelt nõuab! Ta nõuab, et
walitus annaks ajubawas kogus wastuse
26 tapmise asjus Jõborški, sest aj. kogu
minemat laiali ja enne seda peab see küsi-
mus wastatud olema, kes on Jõborški ta-
patööd süüdi. Kuid seelamas tõmbab her-
ra Palwadre kaba jolge wahete ja hakkas
wähjataiku tegema: „Siis tõde et ole weel
(1) selgunud, siis andku (walitus) kind-
lustus, et töberakonna walitus tõe päe-
wawalgele toob ja asja uurimise kiirelt
lõpule wiib.“

Ega jols teistli ei wõi! Tegumine üks
leidub tal ikka! Naks weergu kirjutatakse
ühe hoopiga käis, et walitjuse wastust aru-
pärimise peale nõuda ja lõpuks ... lepi-
takse ka sellega, kui walitjuse wastus ära
jääb. Hella! parteijeltistest meie mund
ei wõdanudki!

Meie teame, et sotsialdemokraatlike
juudaste juhtumisel äärt ega oisa ei ole,
aga nii häbematast muft walge peal kirju-
tada, et sotside partei „kaasjulist ei wõi
juttugi olla“ — seda et ole keegi weel lä-
nini „Sotsialdemokraadi“ weengudel teha
julenud. Hella! kaasminister Palwadrel
peamad isiklikud põhjused olema nii kirju-
tada! Ka tema oli siis walitjuse liige, kui
meid mägistati ja meie wendi tapeti.

Sotsid rääskawad meid ja hseiswaid
sotsialistid, et ainult ja nimelt nemad olla
midagi ära teinud, et Jõborški kogu selgi-
tada, sest — nemad on profuröörile kirja
saatnud, hseiswad aga olemat ainult üh-
hije arupärimisega efinenud. Meie paneme
sotsidele ette — ütelgu nad, miks walitjuse
nemad ja miks ei pannud mitte nemad
walitjusele arupärimist ette 26-e tapmise
asjas??? Kas te mäletate, töölisted, mis
Karl Akt siis aj. kogus ütles, kui hseis-
wate arupärimine Hella! parteile waliti-
mise jatkamise wõimataks legi. Akt lausus
siis, et — mis tühja mõne 26-e talmeise
tapmises sunnemat puhuda, et — waadaku
herra! rahwajaadikud kuidas mujal maail-

mas sadade ja tuhandete kaupja töölisti tape-
takel! Ja — kas teie mäletate, Tallinna
töölisted, mis Hella! ise selle arupärimise
peale wastas? Ta lausus: „S.-r. partei
arupärimise kohta tahaw ühe wälkese pa-
randise teha. Meed „nõndanimetatud kom-
munistid“, wõin teatada, et meed on „pä-
ris kommunistid“. See oli nimelt kät,
mis timukat Hella! 26 tapmise kohta siin-
litselt ütelda oli! Ega tööline mäletab, et
ütelda ja sõrmega näidata: „kommunist“
— kol ajal niijama palju tähendas kui
surmawõitluse allakirjutamist. Ja — et see

Ta tänapäev paljil teist ei ole, teda tõendab sin. Soansi weristamise lugu, mille puhul ainult küüda tuleb, et kas ei ole need ühnikud kes jelle korda saatsid, weel mitte mingi riski rüütiks ühendatud?! Mõnu septembris ei olnud Üsti ja Hellati partei ühel kaagimeistri jöhrufel weel piirid. Aga nüüd — peale riigikogu walimisi, kus Tallinna töllised kaagipotside partei maha maitsid, nüüd on neil wegi ahjus, nüüd pühawad nad enda weriseid kassa küürida. Siis aga — sülitati nende haudade peale, mis meile nii kallid. Sest siis oli neil rumal lootus, et nad töllisteklassi wastuhakkamise wainu Jsborskis maha lastunud ol! Kuid Jsborskis lastid jotsid oma partei maha ja jelle jurrukaha ei elusta enam ükski föletants, ükski keele-äputamine ei „Eotfiademoakraadi“ weeritudel, ei as. fogu lõnetoolil! Nad rändasid riigikogu walimistel mööda maad, et oma mõrraga kodanusele häält püüda ja — igal pool lehmis neile see wainu wakar, mille kandjaks meie 26 langenud seltsimeest olid. Ja — see need mehed nii närwiliselt kikkama panigi nüüd — 15 kunn hiljem!

Demokraatline kord ja õiguslik riik.

Maallidu „Raja“ nr. 248 loob järgmise kujuka kirjelduse Harjumaalt, Sauele: — Kommunistide jahil. 22. novembri õhtul kella 8—9 ümber Ilmusid Saue w. Jõgisoo Mäe poodi kaks isikut, kelledest peremees D. teise, kes D. juures tööl olnud, ära tundis. Et parajasti õhtusõuna aeg oli, siis pakkus peremees ka mõrastele süüa. Meestel oli wiinapudel kaasas, kust ka sõwmaalust wõeti. Kuid sõwmine lõpetatud ja magamine kätte jõudis, ei tahtnud mõõrad aga enam lahutada. Wiimati, kui peremees neile hilist äega meelde tuletas, läks ka teine nendest äue, peremehele tuntud mees jäi aga tupp ja katjus bömajakaupa teha, et peremehele aga tahtmist ei olnud neid bömajale jätta, siis läks ka see mees ühes peremehe ja sulasega wälja. Sueläinud mõõrad tegi ennast joobnuteks enam kui jeda wõetud wiin teha oleks wõinud. Just õnewärawa wahel pööras mõõrad mees ennast ümber ja sihtis rewolwriga peremehele rindu, mis aga lahti ei läinud. Peremees jeda nähes jookkis tupp, wõttis piisfi ja andis mõõrale tuld, mille

peale see karjatas ja ära jookkis. Kuid mõõrad ära olid jooksnud, hülkdis peremees sulase tagasi ja läksid ühes teise mõõraga tupp, kelle juurest läbiotfimisil rewolwer „Nagan“ ja suure puksi leidisid. Kindel olles, et siin tegemist on rõwmitega, jäi peremees mõõra juurde wahhi, kuna julane aga politseikordniku järele läks, kes sealt kolm kuni neli wersta eemal elab. Kohale jõudes algas politseinik ülekuulamist, mis kuni hommikuni kestis.

Umbes kella ½7—7 ajal, kui just ülekuulamine lõpule oli jõudmas, pörutati tugewasti akna pihta, mille kohal kordnik protokoll kirjutas, ja kõhe lendas ka akna ühes luugiga sisse. Kordnik kustutas tule ja hüüdis wälja: „Siin kohal politseil!“ Et wastust ei tulnud, läksis peremeest lasta, kes ka ühe ja julane teise pangu lastisid. Peale jelle awati wäljast tuli, mis mõne minuuti jookkul löi maja-aknad purustas, osa mõõrasti lehmis ja peale jelle ka perenaist kaeft ja peremeest peast haawas. Surmahrõnnus roomas peremees õue peale ja sai aru, et lastjad mitte ärapõgenenud rõwmiti seltsimehed ei ole, mida tema alguses kartis, waid lastakse kindla juhatusel järele. Et lastmine järele jäi, läks ka õuest wälja lastjate juure, kus temale kõhe peale kawatati: „Kutsu wälja, kes sinul seal sees on.“ Tema hüüdis ka kordnikku nimepidi, kes jeda häälst tundis ja wälja tuli, kellest Browning ära wõeti ja esimehes wainu-atuses ka ametimärgid maha lajati kistuda. Selle peale algas läbiotfimine, mis aga läbiotfijate kurwastujeks, kes lootisid „Kommunisti“ trükitoda wõit wägemalt kommunistide lendlehtede ladu leida, mitte midagi lastlast ilmusiks ei toonud, peale rõwmiti, kes juba peremehe poolt olid kinni peetud, ja politseikordniku, kes agarasti oma ametikohuste äitmisel oli. Kuid asi selgunud, palus kordnik oma Browningit tagasi, mis temalt ära wõeti. Mõõraste imestujeks oli rewolwer aga kadunud ja jäigi kadumiks.

Nüüd sai peremees alles aru, et siin kaitsepoltseiga tegemist on, ja nähtawasti effiteele oli wõinud. Nimelt olla mõned agendid Tallinnas kahte kahilast isikut rongi peal märganud, jeda nad jälgima hakkasid. Märkates, et need kohilased ijklud Sauele rongilt maha laskisid ja ülewalmimetatud kaupmehe juure sisse astusid, tellisid agendid Tallinnast abi kohale kurjategijaid, kes peremehe poolt juba põgenema actud, tabama.

Jmestama peab aga, et kaitsespoliitset nii hoolimatalt taltsutab ja ilma, et tal kindlaid andmeid oleks, hävitama tule avab seal, kus tungiv tarvidus puudub.

Nii kirjutab maaltidur leht, kellel hing täis, et tema kaupmehest „põllumees“ kogemata maitska sai neid demokraatlikku vabadust (isiku- ja kodukoldepuntumatusse suhtes) ja seda õiguslikku korda, mis tööliste ja kommunistidele määratud.

See sündmus pildistab, kuidas töbera-kondiline valitsus ausalt ja kindlalt täidab oma lubadust — sõjaseadust „jätk-järgult“ ära kaotada. Juba „Nõhutute Häälte“ 1. numbris illestime sel puhul: jälle seisab päevakorral võimude nimetuste ümberriistimine, vanale ruskiale antakse uus nimi „jätk-järgult“. — Nüüd ongi n. n. sõjavägede ülemjuhataja institut „ärakavatatud“, see tähendab — ülemjuhataja pikramata võim on sifeministri peale üle kantud. Ühtlasi on sõjaväe ringkonnakõnematate (kindralkubernerit) erakorralised volitused sõjaministri peale üle kantud. Sedamööda oleme vabaduste suhtes just teadvamas, kus augustikuur streigipäevadelgi. Wahe on puhastvõimuline: seal, kus siis sõjaministri allkiri olema, ja kus siis kindralkubernerit allkiri oli, hakkab nüüd sõjaministri allkiri olema.

Kodanluse diktatuur kestab edasi. Selle pinnal puhkewad aegajalt walge terrorit teegid. Kui see leek kogemata kodanlust kõrvetab, siis urisewad kodanlikud lehed, muidu aga waikivad nad ja õiguslik kord walitseb maa peal.

Riigikogu walimiste kihutustöö wabadule kätkestamine.

Laupäeval, 27. novembril, kell 2 korraldati wabrikute walimiskihutustöö büroode ja Reskndukogu walimisagitatsoont korraldama komisjoni poolt töölistemajas S. Karja uul. riigikogu walimiskihutustöö koosolek.

Nõgistest töökodadest lastudes kogusid Tallinna wabrikute töölistes endid punaste lippude alla, et rõhutatud klassi liigete kohuseid enne walimist — koosolekule minemiseega täita ning selgitada neid küsimust, milledega nende esitajad riigikogu

peawad esinema. Ja et walimiskihutustööd laiemas ulatuses arendada, seati punaste plakaatide peale järgmised loosungid illes: „Jga aus proletaarlane hääl tab ainult Reskndukogu nimekirjadele!“ „Kadu töbrahwa timukatele!“ „Kes hääl tab Reskndukogu nimekirjadele, see soowib, et Tšborški mõrtjukad leitaks!“ „Kes hääl tab sõjsele, see soowib tööliste weristamise jatkamist!“ „Elagu 3. Internatsionaal, kes rõhutatud kaitses!“ jne. jne. Sadama tehaste (Portu) tööliste rongikäigust sõjavõhjad, peale 1000 tööliste, kes kell 1 töölt lahiti said, liikusid õnnelikult töölistemajani. Sinna jõudes võtsid töölistes mütsid peast, laulsid tööliste hümnust „Internatsionaal!“ ja läksid rahulikult koosoleku ruumidesse. Saamatöölistes ja meremehest, peale 400 inimese, liikusid pool tundi hiljem Suure Karja uulitsa poole, kesklinna läbi minnes, samassuliste hüüdsõnadega plakaatid langes. Wiru ja Ma uulitsa nurgale jõudes lendas neile ratsapolitseinikude jalk vastu, nuutidega wabaritigi demokraatiat jagades. Tahmaste nägude ümrumine linna käidawamasse uulitsasse oli sundinud walitsust äärmises abinõud, v. o. nagaitamehed, wälja tooma. Nä lippusid rebiti puruks, teine osa wiidi sõjamangina kaasa, et wabaduseristid teenida. Töölistes, kes riigikogu walimiskihutustöö koosolekule läksid, aeti püssipäradega ja khaarilt pärandatud „Kasaka“ nagaike abil laiali. Niisama toimetati ka teiste wabrikute töölistega. Wene tehase, Wiigandi, Dwigatelt ja Tšellulose wabrikute wäramatesse olid ratsapolitseinikute saigad asetatud, kes tööliste kogumised püssipäradega ja nagaitadega ähwardades kõwasti ära keelasid. Selle peale waatamata, et „herra Biip!“ walitsus Ametiühisuste Reskndukogu esimehele sm. Wanjale pühaltikult oli lubanud tööliste koosolekutel walitsust, kõiki parteisid ja erakondasid tööliste seisukohalt armuataada, mida ka töberatonna häälkandja „Waba Maa“ finnitaa, aeti sellesama lohiseja walitsuse ettekirjutusel koosolekule minejad töölistes igapäewaste sõduri rietes maskeeritud uulitsal liikujate nurgakurite poolt, kelle alumiste harude wahel hobune topiti, laiali. Purile, kui kaitsespoliitset ülemale, anti kõige laialisemas volituses kaitsesalkada orgaifseerimisets, sest kardeti, et töölistes ära ei oota, mistal riigikogu walimised lõpewad, waid asuwad tööliste nõukogude siseseadmistele. Keegi jotsa jooksis töölistemaja lähedal

ringi ning karjus, et Tallinna kommunistid panevad riigipöörde täna tolmel paljud tööliised wangiastis pead, arwakes, et seejane „sots“ wiist narmihaigete majast (Seewaldist) jooksu pistnud on. Walitus teeb narmiwicka sönu ja ettekirjutusi, teatades, et lalalialatud tööliised ja nende omassed tungiwad tööliste majasse ning kawatsewad nõufogude wabarilisi wäljakunlutada. Raerge kõi, kes naerda ostawad! Töölistemaja, Karja nullits ja lähedalolewad plaiisid olid inimestega läidetud. Algab puhastustöö, wihased, piiritusest lalku läis raijanitud ajawad hobustega rahwale otka ja jagawad armuta hoopisid. Üks neist oli nii purjus, et sadulas ei seisnud: nagaitaga noorele neiole wastu nägu lühes kuttus prantjatades ninall. Rahwas karjus: „Andke timukale, mis timuka kohusi!“ Suid järsku sõidawad finnijed autod sisekaltse ülema Puri täjal kuniplidujate ja sõjariistuse sõdatitega kohale. Ratsapolitseinikud saawad uut julgust ja karjuwad: „Lalali, kommunistiraipeid, wõl muudu saate tinal!“ Tüna asemel aga jagawad nad armuta nagaitahoopisid edasi mees- ja naistöliste pihta. Kogu linna mööda ihutawad ratsapolitseinikkude salgad ja pehjawad — aina kommunistia. Mis kõnelewad need walituse poolt kor-dasaadetud wägirwallaaktid? Nimelt seda, et Eesti wabariik näeb igas tööliste koosolekus, olgu see enne ehk pärast riigikogu walimisi, enda kufatamisi, ning lases sel ettekäändel tööliste turjad werijets hõppida.

Walimiskihutustöö koosolekute wabadus kodanlikes wabariigis on ainult tööliste kurnajatel.

Kas oli see tööliste koosolekuvabadus, kui wanal tööliste naistel löödi Suure Karja nullitsal Eesti „kajaka“ nagaitaga film ripakile peast wälja?

Kas oli see herra Piip'i poolt lubatud sõnawabadus, kui kuniplidujatega ja sõjariistuse sõdurid autobega töölistemaja juurde rahwa terroriseerimijets kohale toodi?

Wõi oli see „demokraatia“ töölistele, kui nende lipud ja plakaadid puruts rebiti?

Ei, ja tubakkorda eil See oli jällegi inuend wägirwallaakt, mida töölisteklassi kallal tarwitati. Herra Piip, kes Inglismaalt tuli, tahtis ehteks Ingliste moodi „wabalt“ walitseja, aga wahapeal oli ta ajalehtedest lugenud, et Floyd George on lastanud politseinikka lööda tööliste meele-

awalduse nuutbega lalali pehsta, kui meeleawaldajate ehtajad herra peaministriga juttu ajamas olid. Ja et gentleman Floyd George'i komplimentisid järeleaimata, ruttas herra Piip sedajama tege-ma, kulgi Tallinna tööliste ehtajatel mõtteski polnud — juttu ajada herra Piip'iga.

See riigikogu walimiste eelne ihutustöö koosoleku lalalinuutimine näitab, et Eesti töölistel mingisuguseid kodan-luse poost üllistatud kodanikuõigusi ei ole, waid et täistopitud nubid wõiwad omale meie turjade weristamisega lbusat ajawilidest pakkuda. Ja kõi see sünnib wabariligi suuremate wõlmuueeste ettekirjutusel. See wabariligi indiaanlaste nuutbitants ei lähe Tallinna töölistel nii pea meelest, sest paljudel tuleb seda riigikogu walimiskihutustöö ktsendamise teadaande tinnitamise pitsait kaua pehsta, enne kui see turja pealt ehk pealaelt kaob, — sest „Sots“gi kirjutab, et lberakonna walituse meestel peajad puuduwad, — arwatawasti on need läidetud Lutsu põlewa kiwiga, milles 80% wett. D.

Tööliste elust.

Noorte keskelt.

Igast lmalafaarest kostab töölisteklassi kõige revolutsioonilijema elemendi — organiseeritud noorproletaarlaste hüüd: „Elagu Noorte Internatsionaal!“ Käatimata Wene- ja Saksimaalt, on ljei niijugusel juurkodanluse maal, nagu Inglismaa, end tuntawalt organiseerinud noorproletaarlased ja seljawad praegu proletariaadi klassiwõitluse alusel.

Kuid misjugasel seluforras on praegu meie Eesti-maa noorproletaarlased?

Organiseerimata, lalalipillatult, olles kodanluse poolt pühendatud inimlijete wäljajuremijete, muutuwad nad ajajooksul automantideks — masinatets, kellest kapitalisti mund ei nõua, kui ainult tätt ehk jalga, mis teatud ilgutusi teeb. Sarnases oluforras tuimuwad meie noored oma otjekoheste klassihuwide wastu ja kasmawad kapitali trundideks orjadeks, kellede pealisesandeks igaphewase leiwa küsimus laab.

Ja meie nõrkust, meie organiseerimata olekut kirjutab ära lõhker kodanlus, mee-

Klades üle meie seast enam teguõitumist, kuid väheste klassiteadusega noori enda noorte ühinguisse, misjuga kodanluse armust, ligemise kasutis ja Jumala auks on saanud palju hul ilma mere häres. Kuid enam jagu meie noortest waatab passiivselt seal juures ja jätub teedele, mis proletariaadile au et tee.

Prægu on ajumisel üleestimaaline Noorproletaarlaste ühing, mille asutamist liidamest termitama peab, sest et ta käesolewal filmapilgul ainuke ühinguna töölise noorte jaoks Estimaal esineb. Nimetatud ühing seab omaks ülesandeks tähendada kõiki klassiteadwaid noori wõitlusets nende igakülgsete teadmiste tõstmiseks, klassiteadwuse kasvatamiseks ja jossiaaste põhjusemõtete teostamiseks.

Sellepärast kutsun üles Estimaanoorproletaarlasi end wiibimata wiimase kuti üheni organiseerima N. E. Noorproletaarlaste ühingu lipu alla ja wäärinda looma, millest ükski kodanlane ega nende koduelewantidest Siioni waht läbi murda ei jaks, waid purukslõbbult taganema on sunnitud.

Maha kodanlaste noorte ühingud!

Elagu N. E. Noorproletaarlaste ühing!

Elagu Noorte Internatsionaal!

Märkus: Nähemaid teateid N. E. N. P. N. kohta saab tööliskemajas, Tallinnas, S. Karja uul. nr. 18, tuba 7, teisipäewiti kella 5—7 õhtul ja pühapäewiti kella 11—1 e. l.

Sealjasmas toimetatakse ka unte liikmete sissekirjutamist.

R. Ring.

Noorte koosolek.

Tallinnas asutatud N. E. Noorproletaarlaste ühing wõttis oma awamiskoosolekul 5. det. j. a. Internatsionaali küsimuse all järgmise resolutsiooni ühel häälel wastu:

Üleestimaaline Noorproletaarlaste ühing tunnistab rahwuswahelise Noorproletaarlaste liidu paratamata tarwikkuse tähendusets klassiwõitluse alusel seiswa proletariaadi wahel.

Juba aastakümneid tagasi korraldasid orjad oma wäärinda wõitlusets kodanluse wastu. Wene töörahwas oli esimene, kes joawutas wõidu oma turnajate üle. Wõodi

klassilise wõitumalitsuse, mis wõib waba ja õigudlitsesse ühiskonda — kommunisti. Noored on alati energilitselt töölise wõitlusets oja wõinud. Tuhanded meie kaaswõitlejasi on langenud, tuhanded meie selttimehed wawiewad timukate käpa all — neid orjates.

Eriti nüüd loorivad kapitali laukajumalad omi orje, kuid nad ei suuda lammatada üleüldist resolutsiooni arenemist.

Koosolek wõtub omaks Kommunistilise Noorte Internatsionaali programmi.

Kommunistiline Noorte Internatsionaal on asunud klassiwõitluse pinnale ja wõitleb sikhindlalt, käsitäes III. Kommunistilise Internatsionaaliga. Sellepärast otsustab koosolek:

ühineda Noorte Kommunistilise Internatsionaaliga.

Koosolek teeb juhatusete ülesandeks jamme astuda selleks, et ühing saaks wastu wõetud Kommunistilise Noorte Internatsionaali liikmets.

Elagu Kommunistiline Internatsionaal!

Elagu Kommunistiline Noorte Internatsionaal!

Dymanid ja orjad.

Iskärants naljakaks muutuwad praegused ajad, kus töölitstega isemoodi püütakse ümberkäia ja töölisi igal jammul katjutakse maha suruda. Nii oli 16.—17. nowembril Johanson'i paberiwabrikus, kus töölised harilikul wiisil tööd tegid ja nimelt n. n. rullmasina juures. Et paberit enam rullida ei olnud, wotasid töölised, kuni paberit tuuakse, ja nii nagu harilikult töö wahcajal, oli üks töölitsest kusahil küljeli, teine nendest istus qne, kuna üks töölitsest ennast paberirullide peale pikali lastis. Seda märkas tähendatud wabriku meister Jegorski ja wõttis rihma ning löi lamawat töölisi kolm korda kõigest jõust.

Mis mõtleb sellega tähendatud wabriku meister? Pealtnägija.

Toim. märkus. See toores lugu sunnib meid küsima, miks jalliwad töölised niisugust ümberkäimist? Kas on demokraatia waim nii sügawalt Johanson'i selttimeestesse juurdunud, et nad kotti ja kärn unustanud on? Meie kirjajaatja küsib: mis mõtleb wabriku meister? Meie küsime: mis mõtlewad wabriku töölised?

Kivi Alawereft.

Kivi Alawere wakkast tsekkleiba illemuse armust anti, siis anti aasta leib lorraga. Selle heldusega said andjad seda kätte, et töölistel ja waestel lehesedel kuidagi võimalik ei olnud nii suurt leinwahulka lorraga wälja osta. Seda tarwitasi maroböörid oma kasuks ja läksid õnge wistama. Üks niisugustest — endine lipnik Blakmann, läks waeseid aitama ja lubas raha laenata, kui häda käes oli. Kuid aga wili kotti möpdeti, siis wõttis ta wilja omale, üteldes, et mul on raha makstud! Sellepärast peab müüd üks waene leff oma kuue alaealise lapsesega kas jõe hüppama ehk jeebitud nõbril tarwitama. Kivi sinna müüd aitajad käed appi ei tõtta, siis on häda suur. Ametiühisus on siin küll olemas, aga see ei liiguta sõrmegi: kardawad finntöömisi, fest et esimees natuke aega finnt oli. Nii on siis meie ühisuses mehed ainult siis mehed, kui sõjil neid juhivad, aga kui ka märgutes kätä tuleb, siis pistawad kõik jooksu. Üks pealtwaataja.

Asaldan lüdamiski tänu

Kõigile seltsimeestele, kes minu perekonda minu wangisoleku ja ka pärast wetasid, minu wabastamiseks sammusi astusid ja mulle karkusid aitasid muretseda.

Ühtlasi töotan seltsilistele, et ming omalt poolt kõik tegema saan, et teie samasugust demokraatlist luudemurdmise-wabadust enda naha peal tunda ei saaks, nagu mina jeda tunda sain.

J. Soans.

Tendaanne.

Tallinna Ametiühisuste Rehkndukogu juhatus kogustab sellega kõik seltsimehi, kellel veel wabatahtlike annetuste lehed ära toomata on, neid ära trua lähemal ajal.

Juhatus.

Tallinna Ametiühisuste Rehkndukogu palub neid seltsimehi, kellel

tööliste trükikoja olatähed

On, mis 1917 a. Müürswahe uul. asutati, sellest Rehkndukogu juhatusel teatada igapäew l. 10—12 ja 4—7 selle trükikoja tagastandumiseks. Trükikoja wõttis kodanline waltlus ära, kelle põhiseaduses on ära nähtud, et eraomandus Gesti puutumata on.

T. A. R.-N. juhatus.

Tendaanne.

Tallinna Metalltöölise Ametiühisuse juhatus teatab sellega kõikidele ühisuse liikmetele, et wolintlikude kogu otuse põhjal kõrgendati liikmemaksu 1. jaanuarist 1921 a. 8 marga pealt 10 marga peale, 6 mk. pealt 8 mk. peale, 3.50 mk. pealt 6 mk. peale. Ühtlasi paneb juhatus kõikidele endistele liikmetele südametse peale, wana aasta maks kiiremaks ära õtendada.

Juhatus.

Tallinna Sadamatehaste Tarwitajate Ühisuse

erakorraline peakoosolek

peetakse ära 12. detsembril kell 10 hommikul tööliskemaja suures saalis.

Päewakord:

1. Koosoleku juhatusel walmine.
2. Seltsi peakoosoleku protokollit kinnitamine.
3. Ulewaade ühisuse tegemise üle.
4. Täiendamise walmised.
5. Põhikirja muutmise küsimus.
6. Koosolekul algatud küsimused.

Märkus: Kui kell 10 tarwitik ära liikmeid kokku ei tule, saab järgmine koosolek kell 11 ära peetud, mis kokkutulnud liikmete arw peale waatamata otsusewõimuline on.

Juhatus.

Wastutaw toimetaja: Jüri Liwas.

Wäljaandja:

Tallinna Ametiühisuste Rehkndukogu.